

Asia

Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi; Ajankohtaista

Kokous

U/E/UTP-tunnus

E 3/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan tulevaisuuskonferenssi (Conference on the Future of Europe) käynnistyi Eurooppa-päivänä 9.5.2021 Strasbourgissa, osin virtuaalisena. Konferenssin verkkofoorumi avattiin jo 19.4.2021.

Konferenssin puitteissa kuullaan kansalaisten näkemyksiä EU:n tulevista haasteista ja mahdollisuuksista. Tämä tapahtuu järjestämällä ”alhaalta ylöspäin” -periaatteella laaja kirjo erilaisia tapahtumia EU-tasolla, kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti, myös digitaalisia välineitä hyödyntäen.

EU-tasolla järjestetään eurooppalaisia kansalaispaneeleja. Lisäksi jäsenvaltiot ja EU:n toimielimet järjestävät kansalaiskeskusteluja. Konferenssin verkkofoorumin kautta kuka tahansa tapahtuman järjestäjä voi kytkeä keskustelutilaisuutensa konferenssiin. Kansalaiset voivat foorumin kautta myös jakaa ajatuksiaan ja lähettää ehdotuksiaan. Konferenssin täysistunnossa keskustellaan kansalaiskeskusteluissa ja konferenssin verkkofoorumilla esille nousseista asioista. Konferenssin johtokunta (neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin edustajat) sopi eurooppalaisten kansalaispaneelien ja konferenssin täysistuntojen alustavasta aikataulusta 26.5.2021.

Konferenssin johtopäätöksistä on tarkoitus raportoida keväällä 2022 Ranskan EU-puheenjohtajakaudella.

Suomen kanta

Suomen kannat EU:n tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin on esitetty E-kirjeessä E 3/2020 vp ja E-jatkokirjeessä EJ 1/2021 vp. Myös valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta (VNS 7/2020 vp) linjaa Suomen osallistumista konferenssiin.

EU:n tulee kyetä vastaamaan kansalaisten tarpeisiin ja odotuksiin. Suomi näkee EU:n tulevaisuuskonferenssin yhtenä keinona edistää kansalaisten osallistamista. Konferenssin toteuttaminen ”alhaalta ylös” vastaa Suomen näkemyksiä.

EU:n neuvostossa konferenssista vastaa yleisten asioiden neuvosto. Hallitusta edustaa konferenssin täysistunnoissa eurooppaministeri. Hallituksen toinen edustaja valitaan täysistunnoittain käsiteltävien teemojen mukaan.

Suomi pitää konferenssin nuorisopainotusta tärkeänä. Suomen nuorisovaltuusto Allianssi ry:tä on pyydetty ehdottamaan nuorta henkilöä (18–29 vuotta) Suomen kansalaisedustajaksi konferenssin täysistunnossa.

On olennaista, että konferenssin tapahtumia toteutetaan hajautetusti ja lähellä kansalaisia eri puolilla EU:ta. Kansalaiskeskustelun muodot ja painopisteet vaihtelevat eri jäsenvaltioissa. Toimielinten yhteisessä julistuksessa huomioidaan alueellisten ja paikallisten toimijoiden merkitys kiinnittäen huomiota myös alueellisiin parlamentteihin.

Suomella on aktiivinen kansalaiskeskustelujen perinne. Konferenssin puitteissa käytävää kansalaiskeskustelua edistetään ja tuetaan osana valtioneuvoston toimintaa hyödyntäen muun muassa valtioneuvoston kanslian ja ulkoministeriön Eurooppatiedotuksen resursseja. Eri foorumeilla käytäviä EU-keskusteluja voidaan soveltuvin osin kytkeä konferenssiin. Keskusteluja on tarkoitus järjestää eri puolilla Suomea. Tavoitteena on mahdollisimman edustava ja monimuotoinen osanottajajoukko. Tuoretta EU-selontekoa voitaisiin hyödyntää keskustelujen pohjana.

Suomi pitää kansallisten parlamenttien osallistumista konferenssin työhön tärkeänä.

Pääasiallinen sisältö

Taustaa

Alkuperäisten kaavailujen mukaan konferenssi olisi käynnistynyt toukokuussa 2020, mutta covid-19-pandemia on hidastanut prosessia.

Euroopan parlamentin (EP) puhemies David Sassoli, komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja neuvoston puheenjohtajavaltio Portugalin pääministeri Antonio Costa allekirjoittivat konferenssin yleisiä puitteita koskevan julistuksen 10.3.2021. Nämä kolme tahoa toimivat konferenssin yhteispuheenjohtajina.

Konferenssin yksityiskohdista on keskusteltu yhteispuheenjohtajien alaisessa konferenssin johtokunnassa, jossa EP, komissio ja neuvosto ovat tasavertaisesti edustettuina. Neuvostoa edustaa nykyinen (Portugali) ja kaksi tulevaa (Slovenia ja Ranska) puheenjohtajavaltiota. Lisäksi neljä seuraavaa puheenjohtajavaltiota (Tšekki, Ruotsi, Espanja ja Belgia) on mukana tarkkailijana. Tarkkailijana johtokunnan kokouksiin osallistuu myös muun muassa COSACin puheenjohtajatroikka. Johtokunta sopi 9.5.2021 konferenssin työjärjestyksestä (8687/21).

Kansalaiskeskustelut

Tavoitteena on kansalaiskeskeinen prosessi, jossa voitaisiin yhteisen julistuksen mukaan keskustella muun muassa terveysasioista, ilmastonmuutoksesta ja ympäristöhaasteista, taloudesta, sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, tasa-arvosta, digitaalisesta siirtymästä, yhteisistä oikeuksista ja arvoista (ml. oikeusvaltioperiaate), muuttoliikehaasteista, turvallisuudesta, EU:n roolista maailmassa sekä EU:n demokraattisista perusteista. Keskustelut voivat kattaa myös läpileikkaavia teemoja, kuten parempi sääntely ja avoimuus. Kansalaiset voivat nostaa esille myös muita asioita.

EU-tasolla järjestetään eurooppalaisia kansalaispaneeleja ja muita keskusteluja. Lisäksi jäsenvaltioissa järjestetään kansalaiskeskusteluja ja muita tapahtumia kansallisten erityispiirteiden mukaisesti. Jäsenvaltioiden hallitusten ohella keskeisiä toimijoita ovat muun muassa kansalliset ja alueelliset parlamentit, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, kansalaisjärjestöt, työmarkkinaosapuolet, tiedeyhteisö ja yksittäiset kansalaiset.

Tietoja eri tapahtumista kerätään konferenssin verkkofoorumin avulla. Verkkofoorumin kautta kuka tahansa tapahtuman järjestäjä voi kytkeä keskustelutilaisuutensa ja sen

johtopäätökset konferenssiin. Kansalaiset voivat foorumin kautta myös jakaa ajatuksiaan ja lähettää ehdotuksiaan.

Osallistujien ja tapahtumien järjestäjien tulee noudattaa konferenssin peruskirjassa määritettyjä yhteisiä sisällöllisiä ja menettelyllisiä periaatteita. Olennaista on EU:n perusarvojen kunnioittaminen sekä laittomasta sisällöstä, vihapuheesta ja disinformaatiosta pidättäytyminen. Keskustelut toteutetaan kansalaiskeskeisesti, moninaisuutta edistäen. Avoimuus ja saavutettavuus ovat tärkeitä. Tapahtumia tulisi pyrkiä suoratoistamaan. Järjestäjät sitoutuvat noudattamaan EU:n tietosuojaa ja käyttämään konferenssin yhteistä visuaalista ilmettä.

EU-tason kansalaispaneelit

EU-tasolla järjestetään kaikkiaan neljä eurooppalaista kansalaispaneelia, joista jokaisessa on 200 kansalaista. Paneelien osallistujat valitaan EU-tasolla satunnaisesti. Tavoitteena on, että he edustaisivat mahdollisimman hyvin EU:n monimuotoisuutta (ml. kansallisuus, kaupunki/maaseutu, sosioekonominen tausta, sukupuoli ja ikä). Kustakin jäsenvaltiosta on jokaisessa paneelissa mukana ainakin yksi mies ja yksi nainen. Kolmasosa paneelien osallistujista olisi nuoria.

Kukin kansalaispaneeli keskittyy yhteen seuraavista aihealueista:

- 1) arvot, oikeudet, oikeusvaltioperiaate ja demokratia sekä turvallisuus
- 2) ilmastonmuutos, ympäristö ja terveys
- 3) vahvempi talous, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, työpaikat, koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu sekä digitaalinen muutos
- 4) EU:n rooli maailmassa sekä muuttoliike.

Kukin paneeleista kokoontuisi kolme kertaa syyskuun 2021 ja tammikuun 2021 välisenä aikana. Paneelit huomioisivat keskusteluissaan myös konferenssin verkkofoorumin kautta kerättyjä syötteitä. Kukin paneeli laatisi omista aihealueistaan johtopäätöksiä, joista keskusteltaisiin konferenssin täysistunnoissa. Tavoitteena on, että paneelit 1 ja 2 esittelisivät johtopäätöksiään konferenssin täysistunnolle joulukuussa 2021 ja paneelit 3 ja 4 tammikuussa 2022.

Konferenssin täysistunto

Konferenssilla on yhteisen julistuksen mukaan täysistunto, joka kokoontuu vähintään kerran kuudessa kuukaudessa. Täysistunnon yksityiskohtaisemmaksi kokoonpanoksi on konferenssin johtokunnassa sovittu:

- 108 Euroopan parlamentin jäsentä
- 108 kansallisten parlamenttien edustajaa (neljä jäsenvaltiota kohden)
- 108 kansalaista, joista 80 valitaan EU-tason kansalaispaneelien osallistujista ja 27 (eli yksi jäsenvaltiota kohden) edustaa kansallisia kansalaiskeskusteluja. Lisäksi Euroopan nuorisofoorumin puheenjohtaja osallistuu täysistuntoon.
- 54 EU-maiden hallitusten edustajaa (kaksi jäsenvaltiota kohden)
- 3 komission jäsentä
- 18 edustajaa Euroopan alueiden komiteasta
- 18 edustajaa Euroopan talous- ja sosiaalikomiteasta
- 8 työmarkkinaosapuolten edustajaa
- 8 kansalaisyhteiskunnan edustajaa

EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja osallistuu konferenssin täysistuntoon EU:n kansainvälisestä roolista keskusteltaessa. Täysistuntoihin voidaan

kutsua myös keskeisten sidosryhmien edustajia. Sukupuolten tasa-arvoinen edustus huomioidaan täysistunnon kokoonpanossa.

Konferenssin johtokunnassa sovitun alustavan aikataulun mukaan konferenssin ensimmäinen täysistunto järjestetään 18.–19.6.2021 Strasbourgissa (osin etäyhteyksin). Kyseessä on järjestäytymistäysistunto, jossa esitellään konferenssin pääperiaatteita sekä keskustellaan konferenssin tavoitteista ja toteuttamistavasta.

Konferenssin muut täysistunnot järjestetään tämänhetkisten tietojen mukaan 22.–23.10.2021, 17.–18.12.2021, 21.–22.1.2022, 18.–19.2.2022 ja tarvittaessa 11.–12.3.2022. Täysistunnoissa käydään temaattisia keskusteluja kansalaisten (EU-tason kansalaispaneelit, kansalliset kansalaiskeskustelut sekä konferenssin verkkofoorumin kautta kerättävä palaute) esille nostamista asioista. Täysistunto antaa keskustelujen pohjalta ehdotuksensa (EP:n, jäsenvaltioiden, komission ja kansallisten parlamenttien edustajien konsensuksella) konferenssin johtokunnalle, joka laatii ja julkaisee täysistunnon johtopäätökset yhteistyössä ja avoimesti täysistunnon kanssa.

Konferenssin johtopäätökset

Konferenssin johtokunta laatii loppuraportin konferenssin yhteispuheenjohtajille keväällä 2022. Tämän jälkeen kukin toimitus tarkastelee tarvittavia jatkotoimia oman toimivaltansa ja EU:n perussopimusten puitteissa. Yhteisessä julistuksessa ei mainita Eurooppa-neuvostoa, mutta sillä on EU:n perussopimuksissa määritelty erityinen rooli EU:n kehittämisessä.

Neuvoston neuvottelumandaatissa (5911/21) todetaan, että konferenssissa ei ole kyse menettelystä, joka koskee EU:n perussopimusten muuttamista (vrt. unionisopimuksen 48 artikla).

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 4.6.2021

Eduskuntakäsittely

EUN 31/2021 vp sekä neuvostoraportti VNEUS2021-00493.

EUN 25/2021 vp sekä neuvostoraportti EDK-2021-AK-368555.

EUN 19/2021 vp sekä neuvostoraportti EDK-2021-AK-369704.

EJ 1/2021 vp – SuVEK 7/2021 vp

EUN 4/2021 vp – VNEUS2021-00158 sekä neuvostoraportti VNEUS2021-00193.

EUN 160/2020 vp – VNEUS2021-00016 sekä neuvostoraportti EDK-2021-AK-345929

EUN 144/2020 vp – VNEUS2020-01207 sekä neuvostoraportti EDK-2020-AK-339723

EUN 118/2020 vp – VNEUS2020-00722 sekä neuvostoraportti EDK-2020-AK-324161

EUN 57/2020 vp sekä neuvostoraportti EDK-2020-AK-305212

E 3/2020 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan näkökannat on esitetty selvityksessä E 3/2020 vp. Ahvenanmaan maakunnan hallituksen mukaan konferenssin täysistunnossa tulee olla paitsi kansallisten parlamenttien myös sellaisten alueellisten parlamenttien edustus, jotka täytäntöönpaneavat EU-lainsäädäntöä. Lisäksi maakunnan mukaan EU:n vaalisäädöksen mahdollisen uudistamisen yhteydessä on tilaisuus palata kysymykseen Ahvenanmaan maakunnan omasta edustajasta Euroopan parlamentissa. Oma edustaja on tarpeen, jotta maakunta voisi turvata intressinsä. (Ålands landskapsregerings yttrande gällande konferensen om

EU:s framtid, 28.1.2020, ja Ålands landskapsregerings externpolitiska meddelande 2021, 14.1.2021)

Ahvenanmaa toi esille näkemyksensä alueellisten parlamenttien roolista konferenssissa myös E-jatkokirjettä EJ 1/2021 vp käsiteltäessä (EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 2.–3.3.2021). Suomen pysyvä edustaja nosti Coreperissa 2.3.2021 esille alueellisten parlamenttien tärkeän roolin ja viittasi Ahvenanmaahan.

Asiakirjat

Rules of Procedure of the Conference on the Future of Europe, doc. 8687/21.

<https://futureu.europa.eu/uploads/decidim/attachment/file/9340/sn02700.en21.pdf>

Practical modalities of the European Citizens' Panels of the Conference on the Future of Europe and Guidance for National Citizens' Panels, doc. 9159/21

Komission lehdistötiedote 26.5.2021: Euroopan tulevaisuuskonferenssi: järjestäytymistäysistunto ja kansalaistapahtuma kesäkuussa.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_21_2625

Komission lehdistötiedote 19.4.2021. Euroopan tulevaisuuskonferenssi: monikielinen digitaalinen foorumi avattu.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_21_1764

Konferenssin peruskirja kansalaisille ja tapahtumajärjestäjille.

<https://futureu.europa.eu/pages/charter?locale=fi>

Euroopan tulevaisuutta käsittelevä konferenssi – Yhteinen julistus, doc. 6796/21.

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6796-2021-INIT/fi/pdf>

Conference on the Future of Europe – Revised Council position, doc. 5911/21.

Council's position on the Conference on the Future of Europe, 24 June 2020, doc. 9102/20.

Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: Shaping the Conference on the Future of Europe, 22 January 2020.

P9_TA(2020)0010 – Euroopan parlamentin päätöslauselma 15. tammikuuta 2020 Euroopan parlamentin kannasta Euroopan tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin (2019/2990(RSP)).

EUCO 29/19 – Eurooppa-neuvoston kokous (12. joulukuuta 2019) – Päätelmät

Euroopan komission puheenjohtajaehdokas Ursula von der Leyen: Poliittiset suuntaviivat seuraavalle Euroopan komissiolle 2019–2024, 16.7.2019.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNK/EU-erityisasiantuntija Heli Siivola, p. 0295 160 476.

VNK/Lainsäädäntöneuvos Heidi Kaila, p. 0295 160 313.

VNK/EU-asiantuntija Topi Juga, p. 0295 160 459.

EUTORI-tunnus

EU/2020/0544

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	YAN Yleisten asioiden neuvosto, EU:n tulevaisuus VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, UM, VM, VTV, YM